

Extrémizmus v policajných zložkách

Existencia extrémizmu a radikalizmu nie je novým fenoménom, ktorý sa vyskytuje nielen v menej rozvinutých krajinách, ale aj vo vyspelých štátoch sveta. Tento škodlivý jav však ovplyvňuje spoločnosť mimoriadne negatívnym spôsobom, pričom zasahuje do rôznych vrstiev spoločnosti, a to aj v Slovenskej republike. V tejto nadväznosti môžeme predpokladať, že extrémistické a radikalistické tendencie budú vo svete kulminovať a potreba skúmania daného javu významnejším spôsobom neobíde ani Slovensko. Preto je bezpochyby dôležité, aby sa týmito prejavmi zaoberala nielen odborná verejnosť, ale i jednotlivé bezpečnostné zložky v krajine.

Extrémizmus a výskum v Slovenskej republike

Extrémistické snahy a možnosť ich rozmachu v policajných či vojenských zložkách štátu nie sú dostatočne preskúmané. Ide o fenomén, ktorému sa v posledných rokoch venuje odborná verejnosť iba čiastočne. Významné úlohy, ktoré posúvajú výskumné aktivity v tejto oblasti zadeklarovalo Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA), v rámci ktorého sa realizuje čiastkový prieskum možných extrémistických tendencií a snáh u bývalých policajných a vojenských príslušníkov v Slovenskej republike. V roku 2014 sa v Liptovskom Mikuláši uskutočnila medzinárodná konferencia, ktorá bola venovaná novým hrozbám, ako sú extrémizmus a terorizmus v ozbrojených zložkách. Rečníci konferencie poukázali na pozitívny posun pri riešení otázok extrémizmu v policajných zboroch a ozbrojených silách a konferencia priniesla najmä širší sociologický pohľad na radikalizmus a extrémizmus rozmáhajúci sa v tejto oblasti. Už závery okrúhleho stola CENAA na tému „Extrémizmus verzus ozbrojené sily“ z roku 2013 priniesli dva základné problémové okruhy, a to problematiku vstupu prívržencov extrémistických a radikálnych ideí do ozbrojených síl s cieľom získať vojenský či bojový výcvik alebo prístup k zbraňam, a rovnako aj problematiku potenciálnych rizík ktoré súvisia s možnosťami uplatnenia policajtov a vojakov po odchode z policajných zložiek a ozbrojených síl v týchto skupinách.

V rokoch 2013 a 2014 bol vypracovaný dotazník, ktorý smeroval k potrebe skvalitniť prácu s kategóriou bývalých policajtov a zisťoval predovšetkým súčasnú socioekonomickú situáciu bývalých príslušníkov

ozbrojených síl. Počas realizácie prieskumu sa ukázalo, že skúmanie danej oblasti bude do určitej miery problematické, a to najmä z pohľadu zapojenia sa bývalých policajných príslušníkov do daného prieskumu. Väčšina oslovených jednotlivcov sa totiž odmietla ku skúmanej téme vyjadriť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sme získali šesť vyplnených dotazníkov, z čoho vyplýva, že nemôžeme hovoriť o reprezentatívnom výskume, ale iba o čiastkovom prieskume v skúmanej oblasti. Napriek tomu však považujeme vykonaný prieskum za dôležitý základ, ktorý je potrebné rozšíriť o možnosť reprezentatívneho výskumu za pomoci štátnych orgánov a inštitúcií.

Odporúčania vyplývajúce z dotazníkového prieskumu

Poznatky z realizovaného dotazníkového prieskumu poukázali, že na extrémizmus a boj proti tomuto negatívne fenoménu by sme mali upriamiť pozornosť a tým aj na potrebu uskutočňovať určité kroky, ktoré by priniesli v tejto sfére významnejšie zlepšenie. V prvom rade je nevyhnutné otvoriť diskusiu širokej verejnosti o možnostiach pôsobenia bývalých policajných príslušníkov v extrémistických skupinách. Na základe údajov, ktoré sú dostupné z prezentovaných výskumov realizovaných v minulosti môžeme potvrdiť, že v rámci spoločnosti stále pretrváva určitá tolerancia extrémistických nálad a prejavov. To je bezpochyby potrebné zmeniť adresne zameranou osvetou.

V tejto súvislosti sú nevyhnutnou súčasťou boja proti extrémizmu aj sústavné aktivity smerované na poradenstvo alebo pomoc bývalým príslušníkom policajného zboru v ich budúcej kariére. V nadväznosti na poznatky získané realizáciou dotazníkového prieskumu môžeme poukázať na situáciu, keď bývalým policajným dôstojníkom nie je venovaná dostatočná pozornosť zo strany ako Ministerstva vnútra, tak aj iných orgánov a inštitúcií Slovenskej republiky, pričom práve angažovanie týchto jednotlivcov do rôznych spoločensky prospešných aktivít je zo strany bývalých príslušníkov policajného zboru – respondentov dotazníka - žiaduce. Odporúčame preto vytvoriť priestor, v rámci ktorého by bývalí príslušníci policajného zboru dokázali využiť svoje znalosti a skúsenosti v prospech plnenia výskumných úloh v odbore. Rozvíjanie spolupráce s bývalými príslušníkmi policajného zboru môžeme vnímať ako nevyhnutnú súčasť zamedzenia radikalizácii správania sa tejto skupiny obyvateľov. Zo strany rezortu vnútra je dôležité vytvoriť programy, ktoré by boli spojené s možnosťou rekvalifikácie či poradenstva pri hľadaní zamestnania pre policajných príslušníkov po ich odchode z policajného zboru. V tejto súvislosti

odporúčame organizovať bývalých policajných príslušníkov aj do záujmových organizácií Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

V nadväznosti na uvedené je potrebné, aby sa zefektívnila spolupráca medzi rezortom vnútra a Asociáciou policajtov vo výslužbe. Je nevyhnutné poskytovať potrebnú podporu z pohľadu opätovného začlenenia sa bývalých policajných dôstojníkov na pracovnom trhu. V prípade, že bývalí policajní dôstojníci budú mať možnosť opätovne získať pracovné zaradenie, bude pre extrémistické skupiny mimoriadne náročné zlákať takéto osoby pre svoju vec. Z daným je v priamom súvisi i potreba posilňovania spolupráce a kontaktov medzi jednotlivými stranami a teda rezortom vnútra, bývalými policajnými dôstojníkmi i akademickou pôdou prostredníctvom pravidelne realizovaných odborných podujatí a otvorených stolov.

Ku ďalším odporúčaniam bezpochyby musíme zaradiť i potrebu efektívnejšej spolupráce s poslancami Národnej rady Slovenskej republiky v otázkach skvalitnenia poznatkov o možnostiach uplatnenia bývalých policajných dôstojníkov, pričom bude nevyhnutné zamýšľať sa i nad aktualizáciou súčasnej legislatívy. Zákonodarca musí jasne prezentovať snahu o vytvorenie takých podmienok, ktoré by v čo najväčšej miere zabraňovali rozvoju extrémistických snáh u aktívnych ale i bývalých policajných dôstojníkov. Z pohľadu uplatňovania momentálnych dostupných právnych prostriedkov je nevyhnutné, aby každý pokus alebo realizovanie extrémistických aktivít u aktívnych a bývalých policajných dôstojníkov viedol ku potrestaniu takýchto páchatelov v zmysle platných a účinných trestnoprávných noriem.

Nevyhnutnou súčasťou boja proti rozmáhaniu sa extrémizmu v radoch bývalých policajných dôstojníkov je však najmä realizácia komplexných výskumných aktivít zameraných na zistenie súčasného stavu a vnímania extrémistických prejavov zo strany bývalých policajných príslušníkov a ich možnej angažovanosti v extrémistických skupinách. Komplexné výskumy však nebude možné realizovať bez podpory Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Zväzu väzenskej a justičnej stráže. Je totiž žiaduce skúmať, aké množstvo bývalých policajných príslušníkov je v súčasnosti odsúdených na trest odňatia slobody za násilné trestné činy, ktoré majú priamy alebo nepriamy súvis s extrémistickými aktivitami po ich odchode z policajného zboru. Zmapovanie motivácie a príčin, ktoré vedú bývalých príslušníkov policajného zboru k inklinácii k extrémistickým a radikalistickým ideám je základným predpokladom prevencie ich extrémistického alebo radikálneho konania v budúcnosti. Možnosť rozmachu

extrémistických tendencií u bývalých policajných dôstojníkov však bude nevyhnutné skúmať nielen prostredníctvom samotnej Asociácie policajtov vo výslužbe, ale najmä u neorganizovaných bývalých príslušníkov policajného zboru, nakoľko práve u týchto jednotlivcov môže byť nebezpečenstvo rozvoja extrémistických tendencií najvyššie.

JUDr. Ing. Anna Ďurfina, PhD. pre Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy

Publikované s podporou Open Society Foundations.

Referencie

1. MAREŠ, M. 2000. Politický extremismus jako antiteze demokratického státu. In: Analyzy a studie. Bulletin Ústavu strategických studií Masarykovy univerzity Brno, 8/2000, s. 4 – 8. ISSN 1212 -6233.
2. NEČEJ, E – VICENOVÁ, R. 2014. Sociálno-psychologické aspekty radikalizácie v bezpečnostných zložkách. Reflexia záverov konferencie „Riadenie bezpečnostných systémov“ a výziev do budúcnosti. 3/2014. Dostupné na <cena.org/wp.../Elemir-a-Radka-Vicenova-PP-No.3-2014-Vol.-3.pdf>

CENAA
POLICY
PAPER

AUTHOR:

RELEASED:

